

TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HOÁ HÀ NỘI
KHOA VĂN HOÁ DU LỊCH



KHAI THÁC LỄ HỘI XƯƠNG GIANG
TRONG HOẠT ĐỘNG DU LỊCH TỈNH BẮC GIANG

KHOÁ LUẬN TỐT NGHIỆP

Giảng viên hướng dẫn : TH.S LÊ VIỆT HÀ
Sinh viên thực hiện : NÔNG THÚY THƠM
Lớp : VHDL 18A
Niên khóa : 2010 - 2014

HÀ NỘI - 2014

LỜI CẢM ƠN

Trong suốt thời gian bốn năm học tập và rèn luyện dưới môi trường Đại học Văn Hóa Hà Nội, em nhận thấy mình đã học hỏi được nhiều kiến thức xã hội nói chung và kiến thức chuyên ngành nói riêng, cảm thấy mình trưởng thành hơn rất nhiều và đủ tự tin để bước ra ngoài cuộc sống, đóng góp trí tuệ, công sức nhỏ nhoi của mình cho sự phát triển chung của xã hội. Có được những điều này em rất biết ơn Ban giám hiệu Nhà trường, cô giáo chủ nhiệm cùng các thầy cô giáo bộ môn đã tận tình dạy dỗ, giúp đỡ chúng em suốt bốn năm học này.

Được sự gợi ý của Giảng viên Lê Việt Hà, em đã chọn đề tài “Khai thác lễ hội Xương Giang trong hoạt động du lịch tỉnh Bắc Giang” để làm khóa luận tốt nghiệp cho mình. Trong quá trình làm bài, em đã gặp không ít khó khăn trong việc thu thập tư liệu, xử lý thông tin. Mặc dù vậy em đã cố gắng hoàn thành bài khóa luận này. Làm được điều này, em phải cảm ơn rất nhiều đến cô – Giảng viên Lê Việt Hà

Với tình cảm chân thành, em cũng xin được gửi lời cảm ơn đến Thư viện trường Đại học Văn Hóa Hà Nội, trung tâm thư viện huyện Lục Ngạn tỉnh Bắc Giang, trung tâm thư viện thành phố Bắc Giang, Trung tâm thư viện Quốc Gia Hà Nội và Sở Văn hóa – Thể thao và Du lịch tỉnh Bắc Giang đã cung cấp cho em nhiều tư liệu bổ ích để em hoàn thành luận văn của mình.

Do khả năng và điều kiện nghiên cứu còn hạn chế, luận văn này không tránh khỏi những thiếu sót, rất mong nhận được sự chỉ dẫn và đóng góp ý kiến của quý các thầy cô giáo và các bạn.

Em xin chân thành cảm ơn!

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	1
Chương 1: KHÁI QUÁT VỀ DU LỊCH BẮC GIANG VÀ LỄ HỘI XƯƠNG GIANG, BẮC GIANG	9
1.1. Giới thiệu khái quát về du lịch Bắc Giang	9
1.1.1 Điều kiện tự nhiên	9
1.1.2 Tài nguyên kinh tế, xã hội.....	13
1.1.3 Cơ sở hạ tầng.....	15
1.1.4 Tài nguyên và tiềm năng du lịch	17
1.2. Khái quát về lễ hội Xương Giang – Bắc Giang	21
1.2.1 Đời sống tín ngưỡng của cư dân Bắc Giang.....	21
1.2.2 Lễ hội Xương Giang – Bắc Giang.....	30
Tiểu kết chương 1	47
Chương 2: THỰC TRẠNG HOẠT ĐỘNG DU LỊCH TẠI LỄ HỘI XƯƠNG GIANG	48
2.1 Thực trạng hoạt động du lịch tại tỉnh Bắc Giang	48
2.2 Thực trạng hoạt động du lịch tại lễ hội Xương Giang – Bắc Giang	49
2.2.1 Thực trạng khách du lịch	49
2.2.2 Thực trạng doanh thu du lịch	51
2.2.3 Thực trạng đội ngũ lao động phục vụ tại lễ hội	52
2.2.4 Thực trạng hệ thống di tích lịch sử văn hóa	53
2.2.5 Thực trạng hoạt động quảng bá du lịch	55
2.2.6 Thực trạng về tác động của lễ hội tới môi trường.....	55
Tiểu kết chương 2	57

Chương 3: ĐỊNH HƯỚNG VÀ GIẢI PHÁP PHÁT TRIỂN LỄ HỘI XƯƠNG GIANG TRONG HOẠT ĐỘNG DU LỊCH TỈNH BẮC GIANG 58

3.1 Định hướng phát triển du lịch tại lễ hội	58
3.1.1 Định hướng phát triển du lịch chung của tỉnh Bắc Giang	58
3.1.2 Định hướng phát triển du lịch tại lễ hội Xương Giang - Bắc Giang..	61
3.2 Một số giải pháp phát triển lễ hội Xương Giang – Bắc Giang	63
3.2.1 Giải pháp về nguồn vốn	63
3.2.2 Giải pháp về nguồn nhân lực	63
3.2.3 Giải pháp nâng cao chất lượng quản lý lễ hội	65
3.2.4 Giải pháp đa dạng hóa sản phẩm du lịch	66
3.2.5 Giải pháp tuyên truyền, quảng bá du lịch	67
3.2.6 Các giải pháp khác.....	68
3.3 Một số kiến nghị	73
Tiểu kết chương 3.....	74
KẾT LUẬN.....	75
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	77
PHỤ LỤC.....	79

MỞ ĐẦU

1. Lí do chọn đề tài

Nhắc đến Bắc Giang, quý khách thường liên tưởng đến một hình ảnh yên bình, nơi có con sông Cầu nước chảy lơ thơ, có con sông Thương đôi dòng trong đục, có những làn điệu quan họ thướt tha, ngọt ngào, sâu lắng. Bắc Giang vinh dự được UNESCO công nhận hai di sản phi vật thể là quan họ và ca trù. Hình ảnh Bắc Giang còn gần gũi hơn với du khách với cây Dã Hương ngàn năm tuổi, chùa Vĩnh Nghiêm là một trung tâm Phật giáo lớn thời Trần, nơi lưu giữ kho mộc bản kinh Phật vô giá, đình Lỗ Hạnh nơi được mệnh danh là ngôi đình đệ nhất kinh Bắc....Đến với Bắc Giang du khách không khỏi vương vấn với hương vị rượu Làng Vân, sự ngọt ngào khó quên của vải thiều Lục Ngạn....Tất cả tạo cho Bắc Giang một vùng đất giàu bản sắc văn hóa, cả về giá trị vật thể và phi vật thể. Hơn nữa vùng đất này có vị trí địa lí thuận lợi, gần thủ đô Hà Nội, một trung tâm chính trị, văn hóa, xã hội của cả nước tạo điều kiện cho hoạt động kinh tế và du lịch phát triển. Tuy nhiên, hiện nay so với các tỉnh lân cận khác, du lịch Bắc Giang còn phát triển khá khiêm tốn, nhiều tiềm năng du lịch chưa được khai thác hiệu quả, chưa tạo lập được vị trí trong bản đồ du lịch miền Bắc Việt Nam.

Năm 2010 Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch tỉnh Bắc Giang tổ chức “ du lịch Bắc Giang – tiềm năng và định hướng phát triển” nhằm khẳng định tiềm năng du lịch và đưa du lịch trở thành ngành kinh tế quan trọng cần được quan tâm đầu tư, trong giai đoạn 2010 – 2015 định hướng đến năm 2020.

Trong những năm gần đây cùng với sự phát triển kinh tế của đất nước, mức sống của nhân dân đã được nâng lên. Nhiều lễ hội truyền thống có cơ hội được phục hồi và phát triển, nhằm bảo tồn và phát huy những giá trị văn hóa quý báu của cha ông với thế hệ trẻ, những thế hệ kế tiếp. Hàng năm, Bắc Giang có hơn 500 lễ hội truyền thống được tổ chức; trong đó lễ hội Xương Giang là một lễ hội tiêu biểu và nổi bật.

Lễ hội Xương Giang được mở ra ở đất Bắc Giang bắt đầu vào năm 1998 và được duy trì liên tục từ đó đến nay. Đây là lễ hội được xây dựng trên cơ sở chiến thắng Chi Lăng - Xương Giang năm 1427 của quân dân Đại Việt chống lại và đập tan gần 10 vạn quân xâm lược Minh. Vì thế, lễ hội Xương Giang là lễ hội phản ánh lịch sử hào hùng chống xâm lăng của dân tộc, thông qua các hình tượng văn hoá ngay trên mảnh đất Xương Giang lịch sử. Lễ hội được tổ chức vào ngày 6-7 tháng Giêng.

Đây là lễ hội kỷ niệm chiến thắng Chi Lăng - Xương Giang năm 1427, là chiến thắng quan trọng góp phần giành lại độc lập dân tộc vào thế kỉ XV, được sử sách coi là một trong những trận quyết chiến chiến lược trong lịch sử chống ngoại xâm của dân tộc ta, là một lễ hội phản ánh lịch sử hào hùng chống xâm lăng của dân tộc.

Hội Xương Giang là lễ hội có qui mô lớn, khí thế mạnh mẽ, có nhiều địa phương tham gia, hình thức khai hội thay đổi theo từng năm rất phong phú. Năm 1998, trong ngày hội Xương Giang huyện Chi Lăng, tỉnh Lạng Sơn cũng cử đoàn đại diện tham dự. Tại Huyện Lạng Giang, tỉnh Bắc Giang cũng mở hội Cần Trạm – Phố Cát hưởng ứng. Lễ hội Xương Giang có tính chất liên tỉnh, liên huyện và để lại ấn tượng sâu sắc trong đời sống văn hoá - xã hội của nhân dân các địa phương. Bởi thế qua lễ hội này, truyền thống lịch sử hào hùng của cha ông thuở trước sẽ được khơi dậy và phát huy tốt đẹp trong lớp lớp con cháu mai sau.

Vào lần đầu tiên tổ chức – năm 1998, đây là một lễ hội lớn, có khả năng thu hút đông đảo người dân tham dự, lại có ý nghĩa văn hóa lịch sử cao, đã và đang thu hút một lượng khách du lịch lớn. Tuy vậy, du lịch Bắc Giang nói chung và du lịch lễ hội của tỉnh nói riêng vẫn chưa được khai thác và phát

triển tương xứng với tiềm năng. Làm thế nào để lễ hội Xương Giang – Bắc Giang phát triển tương xứng với tiềm năng của nó, làm sao để lễ hội Xương Giang – Bắc Giang thu hút được nhiều khách du lịch hơn. Tôi chọn đề tài “Khai thác lễ hội Xương Giang trong hoạt động du lịch tỉnh Bắc Giang” với mong muốn có thể góp một phần những suy nghĩ, định hướng và giải pháp để thu hút hơn nữa khách du lịch đến với Lễ hội Xương Giang cũng như để lễ hội này phát triển một cách lành mạnh theo đúng hướng khơi dậy, giữ gìn và phát huy truyền thống lịch sử hào hùng của dân tộc.

2. Mục đích nghiên cứu

Nghiên cứu một cách khái quát về tiềm năng du lịch tỉnh Bắc Giang

Nghiên cứu toàn bộ diễn trình Lễ hội Xương Giang cũng như những giá trị phụ cận xung quanh lễ hội

Nghiên cứu, đề xuất những giải pháp nhằm duy trì và phát triển những nét văn hóa đặc sắc của Lễ hội Xương Giang và khai thác một cách có hiệu quả lễ hội nhằm phục vụ du lịch.

3. Đối tượng nghiên cứu

Đối tượng nghiên cứu chủ yếu là Lễ hội Xương Giang và những diễn trình xung quanh lễ hội.

4. Phương pháp nghiên cứu

- *Phương pháp tổng hợp*
- *Phương pháp thu thập và xử lý tư liệu*
- *Phương pháp thực địa*
- *Phương pháp lịch sử*

5. Cấu trúc của đề tài

Ngoài phần mở đầu, kết luận, phụ lục, tài liệu tham khảo, khóa luận được bố cục làm 3 chương:

Chương 1: KHÁI QUÁT VỀ DU LỊCH BẮC GIANG VÀ LỄ HỘI XƯƠNG GIANG – BẮC GIANG

Chương 2: THỰC TRẠNG HOẠT ĐỘNG DU LỊCH TẠI LỄ HỘI XƯƠNG GIANG – BẮC GIANG

Chương 3: ĐỊNH HƯỚNG VÀ GIẢI PHÁP PHÁT TRIỂN LỄ HỘI XƯƠNG GIANG TRONG HOẠT ĐỘNG DU LỊCH TỈNH BẮC GIANG

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Nguyễn Thị Ánh, “*Khu du lịch sinh thái Suối Mơ với phát triển du lịch Bắc Giang*”. Luận văn tốt nghiệp trường Đại học Văn hóa Hà Nội – 2012
2. Nguyễn Quang Ân, Ngôn Văn Trụ, Anh Vũ đồng chủ biên (2006), *Địa chí Bắc Giang: Lịch sử và văn hóa*, NXB Bắc Giang
3. Nguyễn Xuân Cấn chủ biên, *Địa chí thành phố Bắc Giang*, NXB Bắc Giang
4. Hoàng Thị Hà “*Khu di tích đền Cao An Phụ với phát triển du lịch tỉnh Hải Dương*”. Luận văn tốt nghiệp trường Đại học Văn Hóa Hà Nội – 2011
5. ThS Hoàng Thị Hoa, (2010). *Hội thảo du lịch Bắc Giang – Tiềm năng và định hướng phát triển*.
6. TS. Phạm Trương Hoàng (2010), *Định vị du lịch Bắc Giang trong các sản phẩm du lịch miền Bắc Việt Nam*, NXB trường Đại học Kinh tế Quốc dân
7. Nhiều tác giả, *Địa chí Bắc Giang quyển 2*, Địa lý Kinh tế - Sở VH TT Bắc Giang.
8. Nhiều tác giả, *Địa chí Hà Bắc*, Thư viện tỉnh Hà Bắc, 1982.
9. Nguyễn Văn Phong, (1999), *Xương Giang – Lễ hội thanh bình*, NXB Bắc Giang
10. Xuân Phúc, (1998), *Ngày hội Chiến thắng Xương Giang*, NXB Thương Mại
11. Dương Văn Sáu (2004), *Lễ hội Việt Nam trong sự phát triển du lịch*, Trường Đại học Văn Hóa Hà Nội.
12. Dương Trọng Tài, Thân Nhân Tôn, Hoàng Văn Đại đồng chủ biên, (2004), *Chào mừng quý khách đến Bắc Giang*, NXB Thông tấn

13. Ngô Văn Trụ (Chủ biên), Nguyễn Thu Minh, Trần Văn Lạng(2002), *Lễ hội Bắc Giang* – Sở VHNT Bắc Giang, (Giải Ba của Hội Văn nghệ dân gian Việt Nam).

14. Nguyễn Văn Trụ (Chủ biên), *Văn nghệ dân gian Bắc Giang* – Hội VHNT Bắc Giang 2005 -2006.

15. Nguyễn Văn Trụ, Bùi Văn Thành chủ biên(2008), *Di sản văn hóa Bắc Giang*, NXB Bắc Giang.

16. Tổng cục du lịch Việt Nam, *Non nước Việt Nam*, Hà Nội - 2005

17. Bùi Thị Hải Yến, (2010), *Tuyến điểm du lịch Việt Nam*, NXB Giáo dục Việt Nam

18. www.dulichbacgiang.gov.vn

19. www.bacgiangcity.gov.vn

20. www.bacgiang.gov.vn